

Debatt

Debattredaktør
Elisabeth Skarsbo Moen

Debattredigerer
Knut Åge Hansen

Kronikker og replikker sendes til **debatt@vg.no**. Leserinlegg til **sidet@vg.no**. Hovedkronikk: 4500 tegn. Replikk: 3000 og 1500 tegn. Alle innlegg blir vurdert i løpet av en **TELEFON 22 00 00 00** uke, og alle får svar.

E-POST

Send ditt innlegg til **debatt@vg.no**

SMS

Send ditt innlegg med kodeord **<side>** og din mening til: 2200

● Navn og adresse må oppgis på innsendte innlegg, også når navnet ikke skal i avisen.
● Innlegg med angrep på privatpersoner må signeres med fullt navn.
● Vi forbeholder oss rett til å kutte i manuskriptene, og innsendte manuskripter blir ikke returnert.

SITATET

Det norske samfunnet håndterte katastrofen bedre enn vi nå gjør med etterspillet.

Harald Stanghelle

KLIPPET

Smør koster flek på Finn. Stian Tveite (18) har solgt smør for 1800 kroner. – Pengene går til russeblen, sier atteinningen. Salgsprosjektet begynte i kantinen på skolen da han og en kompis kom over 30 porjonspakninger med smør. På mandag opprettet han annonse på Finn. – Annonsen var i utgangspunktet en spøk, men folk som ønsket å kjøpe smøret fikk lov til det, sier han. Klippiers: 5000 kroner. www.bt.no

FOLKET MENER

6 milliarder i vasken

Der kom den endelig, 6 milliard i vasken. Senatet i Brasil vedtok tirsdag en ny lov, utgjør 290000 kvadratkilometer, og den brasilianske regjeringen åpner for ytterligere 470000 kvadratkilometer. Dette har altså den rødgrønne regjeringen bevilget 6 milliarder kroner til.

Bevare regnskogen i Brasil altså. Videre har de bevilget 6 milliarder for bevaring av regnskogen i Indonesia. Men det ser ut til å gå samme veien der.

Foto: ESPEN SJØLINGTSAD HOEN

Gi bort penger uten garantier kan de, men de kan gi kredittgarantier uten penger ... **ferr1, vgdno**

SMS-INNLEGG

De som har blitt arbeidsledige, har krav på arbeidsavklaringspenger fra NAV. Hvorfor ikke politikere straks på dette når de blir arbeidsledige? Bedre enn å gå på ventelista. **Linda, Oslo**

Skandale i det svenske kongehuset. De tror de kan gjøre alt som behager dem, uten å tenke på konsekvensene. For eller siden kommer sannheten frem. Det beste er å skaffe president, fremfor å la kongebarn arve tronen. **Ingen kongefan, Oslo**

Blir opprørt når jeg leser at gravide skal nektes uttrykk tidlig i svangerskapet. Da er flere politikere straks på barnkadene og skriver opp om sorteringsrammelen. Skulle ønske de var like kampvillige når det gjelder å gi handikappede verdige liv, avlastning, og ikke stue unge inn på alderstjem. Da hadde vi sluppet avisreportasjer om utslitte, fortvilte foreldre som må kjempe for å gi sine barn et så godt liv som mulig. **MD**

Truer rettssikkerheten

- Onsdag gikk en av Nordens fremste eksperter på schizofreni, Johan Cullberg, ut og slaktet de sakkyndiges rapport om Brevik.
- Norsk schizofreniexpert følger opp og mener retten må bruke flere enn to sakkyndige, slik loven åpner for.
- Husby og Sørheims konklusjoner er så kontroversielle at de ikke bør bli stående, skriver hun.

BREVIKS DIAGNOSE

Anne-Kari Torgalsboen, Førsteamanuensis Psykologisk Institutt, Universitetet i Oslo.

Kaldblodig

Det er vanskelig for folk flest å forstå hvordan det er mulig for en person med en alvorlig psykisk forstyrrelse å sette ut i livet en forbyrrelse på en slik omhyggelig og kaldblodig måte.

Dette peker mer i retning av en god gjennomsnittsnorm enn snarere enn en persons som har svekket kognitiv funksjon, som vi ofte ser hos personer som får diagnosen schizofreni.

Kognitive forstyrrelser gir seg uttrykk i hukommelsesvansker, oppmerksomhetsproblemer og vansker med å planlegge.

Leser man fra de sakkyndiges rapport, slik den har blitt offentliggjort i media, har ABB «upåfaldende kognisjon, han er fokusert i samtale, har usedvanlig god hukommelse både for detaljer og situasjoner, og har et godt innvinn om stor evne til detaljrikdom og håndtering av store saksmengder. Han har også klart å planlegge og utføre uhyre komplekse handlinger.» Det har ikke vært knyttet noen bekymring til hans psykososiale eller kognitive utvikling frem til puberteten.

Nå skal det riktignok tilføyes at de som har et symptombilde forenlig med paranoid schizofreni, ofte har en bedre kognitiv funksjon enn de andre subtype.

Finns i virkeligheten
Men innen schizofreniforskningen går man nå i større grad bort fra å dele schizofreni inn i undergrupper da man ikke finner nok forskningsstøtte stotte for at de er valide.

I dagens diagnostiske retningsslinjer undertrykkes at for å unngå falske positive, altså vurdere at de diagnostiske kriter-

ene er tilfredsstillende når de ikke er det, må man ta hensyn til hva som er vanlig i den kulturen som personen tilhører. Det er derfor med undring man registrerer at de sakkyndige har valgt å se bort fra ABBs politiske ståsted. «Dette ligger selvsagt utenfor de sakkyndiges mandat», mener de.

For å danne seg en helhetlig forståelse av masseorderens psyk, er det viktig å forstå hans handlinger og tanker i lys av den virtuelle høyrekstrømme verden som han har vært en del av de siste årene. I dette miljøet er det vanlig med konspirasjonsteorier som lett kan forstås som vrangforestillinger dersom man kun betrakter disse gjennom psykiatrens briller. Jeg stusser også over at ord som «nasjonaldarwinist, suicidalmarxist og ridderjustitiarius» av de sakkyndige blir vurdert å være et symptom på schizofreni.

Når jeg leser de deler av rapporten som har vært tilgjengelig i media, finner også jeg lite som tyder på bizarre vrangforestillinger slik jeg kjenner de fra min mangeårige kliniske og forskningsmessige erfaring med schizofrenipatienter. Et eksempel på en bizar vrangforestilling er når en person mener at en fremmed makt har plassert et implantat i ryggen på vedkommende og at dette implantatet er koblet til verdens sentral for beskjeder om at nå ville en ond makt ta over styringen i verden.

Rasjonell person
Etter at ABB ble pågrepet, skal han ha gitt uttrykk for at han trodde at han ville bli henrettet på Utoya, men dersom ikke, ville han bli lynsjet av de parørende inns på Utoya. Dette er et tydelig uttrykk for at han, etter å ha kommet over fornørmelsen, uttalte at rapportens konklusjon kan gi ham visse fordeler.

I Aftenposten den 3. desember fremgår at de sakkyndige har gitt en selektivt vurdrende og angår faglig perspektiv.

Denne bekymring blir ytterligere styrket når man får vite at de to kommer fra samme fagmiljø, at de har arbeidet sammen og han har vært hennes over-

ordnet. I Norge har vi også en lov om oppnevningssystemet tilgjengelige sakkyndige som ikke nødvendigvis besitter god nok faglig kompetanse. All ekspertforskning tilsier at man ikke nødvendigvis blir bedre av å ha mye erfaring. Det er derfor et stort paradoks hvor tilfeldig oppnevningen av de sakkyndige skjer når man vet hvilken betydning som erklæringsens konklusjon får.

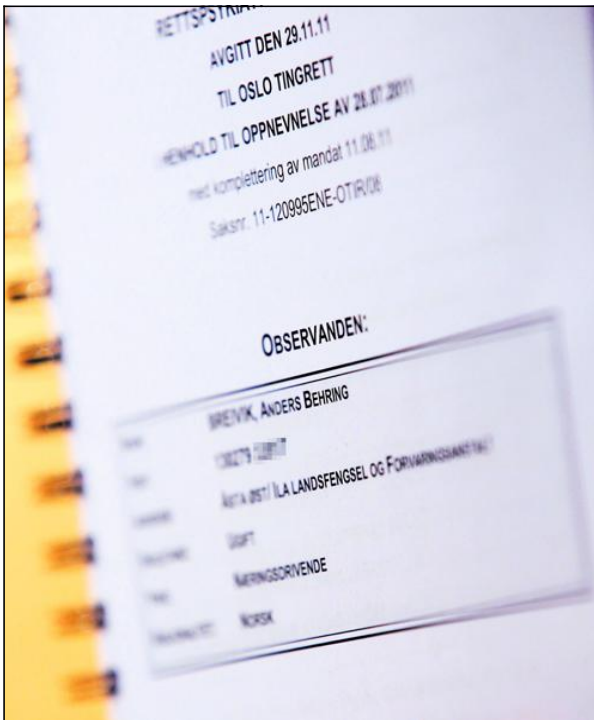
Slaktes: De sakkyndiges rapport slaktes av flere schizofreniexperter.

Svakt system

Når jeg leser de deler av rapporten som har vært tilgjengelig i media, finner også jeg lite som tyder på bizarre vrangforestillinger slik jeg kjenner de fra min mangeårige kliniske og forskningsmessige erfaring med schizofrenipatienter. Et eksempel på en bizar vrangforestilling er når en person mener at en fremmed makt har plassert et implantat i ryggen på vedkommende og at dette implantatet er koblet til verdens sentral for beskjeder om at nå ville en ond makt ta over styringen i verden.

Det er dertil verdt å merke seg et oppslag i VG i lørdag den 3. desember at 112 av 17 saker der Husby og Sørheim har vært sakkyndige, har observanden fått diagnosen paranoid schizofreni og derfor blitt erklært utirettslig. I Dagbladet den 26.10 får vi vite at Synne Sørheim har erklært en observand utirettslig. Dette er et tydelig uttrykk for at hun har blitt erklært utirettslig.

Truer rettssikkerhet
Når vi også får vite at de sakkyndige har vært vanlig praksis fordi det ble emosjonelt og intellektuelt for krevende å ha samtaler med ABB alone, vinner det om at oppdragsgivers beslutning om å holde fast ved lovens hovedregel

Slaktes: De sakkyndiges rapport slaktes av flere schizofreniexperter.

Foto: SCANPIX

HJELP: Ofte må ofre for vold nøye seg med 15-20 tusen kroner i erstatning.

Voldsofre blir uføre

Norge er inne i en voldsspiral.

Hittil i år er mer enn 50 jenter overfallsvaldte bare i Oslo, mens over 350 personer er rammet bare i de sentrumsnære områdene i Oslo. De må regne med en stenederlig behandling av samfunnet. Det mangler psykiatere til å følge opp ofrene, og de erstatningssumme de kan påregne er bagatellmessige.

ERSTATNING

Margit Lomo, leder Landsforeningen for Voldsofre

Resultatet av at ofrene føler seg mistrodd og er blitt nektet erstatning, har i flere tilfeller vært en ødelagt psykisk helse, og, dessverre, i flere konkrete tilfeller at offeret har tatt sitt eget liv.

Uføre

I de tilfellene der det finnes en kjent gjerningsmann som blir dømt støter ofrene på et annet problem: Den lange tiden det går for de kan søke og erstatning og få utbetalt erstatning. For enkelte vil dette være en stor pengesummer til legehjelp, psykolog eller tannlege. For enkelte vil dette være en stor pengesummer til legehjelp, psykolog eller tannlege. For enkelte vil dette være en stor pengesummer til legehjelp, psykolog eller tannlege.

Små summer

De fleste voldsofre må nøye seg med en oppreisningserstatning, som oftest ligger rundt 15-20 000 kr., etter å ha blitt knust eller slått ned av fremmede mennesker på gaten. Årsrapporten fra Kontoret for Voldsoffererstatning for 2010 viser at rundt halvparten av de som fikk innvilget erstatning fikk et samlet beløp som lå under 50 000 kr.

Det å bli trodd er et alvorlig problem som flere voldsofre støter på. Det skyldes både lovens strenge bestemmelse om «klar sannsynlighetsovervekt» og praksisen til Kontoret for Voldsoffererstatning og klagenemnda.

DEBATTEN

● Denne høsten har det vært flere overfallsvaldtektar i Oslo.
● Ofrene får ofte dårlig oppfølging, har pressen advokert.

Landsforeningen har snakket med en lang rekke voldsofre som ikke har fått støtte fordi de ikke har vært i stand til å dokumentere god nok at skadene de er blitt skadet av er alvorlige og at de har vært utsatt for vold, men at det skal være nærmest hevet over enhver tvil.

Denne høsten har det vært flere overfallsvaldtektar i Oslo. Ofrene får ofte dårlig oppfølging, har pressen advokert. Landsforeningen har snakket med en lang rekke voldsofre som ikke har fått støtte fordi de ikke har vært i stand til å dokumentere god nok at skadene de er blitt skadet av er alvorlige og at de har vært utsatt for vold, men at det skal være nærmest hevet over enhver tvil.

tygdede. Dagens lovgivning og praksis fører til at mange voldsofre blir like ødelagt av møtet med hjelpeapparatet som av selve voldshandlingen.